

Natalia Adamczyk

doktorantka, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

***POLSKIE ELITY POLITYCZNE WOBEC STOSUNKÓW
Z NIEMCAMI W RAMACH UNII EUROPEJSKIEJ,
RED. KRZYSZTOF MALINOWSKI
[WYDAWNICTWO INSTYTUTU ZACHODNIEGO,
POZNAŃ 2017, 342 S.]***

O problematyce stosunków polsko-niemieckich pisano już wielokrotnie i w różnych kontekstach. W dobie ostatnich kryzysów europejskich partnerstwo z Niemcami powraca budząc jeszcze większe zainteresowanie na agendę polskich kręgów polityczno-naukowych. Ma to bezpośredni związek z coraz bardziej widoczną, przywódczą rolą Berlina w Unii Europejskiej (UE), która generuje szereg implikacji dla miejsca i znaczenia Warszawy w UE, co z oczywistych względów znajduje swój wyraz w debacie publicznej.

Śledząc ożywioną dyskusję warto jednak poznać istotę samego sporu. Doskonałym kompendium wiedzy z tego zakresu pozostaje najnowsza publikacja pod redakcją naukową prof. Krzysztofa Malinowskiego, która jest pokłosiem projektu realizowanego w Instytucie Zachodnim w latach 2013–2016 pt. *Polskie elity polityczne wobec stosunków Polski z Niemcami w ramach Unii Europejskiej*. Celem projektu było zbadanie poglądów i opinii polskich elit politycznych na temat stosunków z Niemcami w ramach UE, w określonych obszarach tj. w odniesieniu do przebudowy instytucjonalnej UE, polityki wschodniej UE, kwestii bezpieczeństwa czy polityki energetyczno-klimatycznej. Przyjęta w badaniach cezura czasowa od 2009 r. tj. od kryzysu zadłużeniowego strefy euro do roku 2015, zdominowanego

przez trwający kryzys uchodźczy oraz konflikt ukraiński, dobrze ukazuje podłoże obserwowanego braku politycznego konsensusu między państwami.

Autorzy postawili sobie za cel określenie stopnia zależności między charakterem relacji polsko-niemieckich w ich wymiarze europejskim, a kształtowaniem pozycji Polski w UE i związanym z tym bezpośrednio stopniem kooperacji z Niemcami w roli europejskiego lidera. Z tego też względu istotą publikacji jest analiza dyskursu polskich elit parlamentarnych oraz środowisk eksperckich, a także pogłębiona analiza tej problematyki przeprowadzona na podstawie specjalnie przygotowanych badań ankietowych i wywiadów.

Recenzowana publikacja składa się z dwóch części, nie licząc wstępu i zakończenia, zgodnie z przyjętą, a zaznaczoną powyżej, koncepcją podwójnego podejścia badawczego, które niewątpliwie przesądza o atrakcyjności tej monografii w stosunku do innych pozycji na rynku wydawniczym. W pierwszej części *Analiza dyskursu*, na którą składają się teksty trzech Autorów, skoncentrowano się na prześledzeniu wypowiedzi elit decyzyjnych na forum parlamentarnym, obradujących na zebraniu plenarnym jak i w komisjach spraw zagranicznych w przeciągu dwóch kadencji (Jacek Kubera, *Niemcy na forum parlamentu polskiego w latach 2009–2015*); działalności ekspertów z instytutów finansowanych z budżetu państwa oraz tych pochodzących z tzw. trzeciego sektora, w zakresie rekomendacji, tworzonych na potrzeby polskiej praktyki politycznej (Ryszard Formuszewicz, *Eksperci: diagnoza i prognoza stosunków z Niemcami w ramach Unii Europejskiej*); a także na analizie dyskursu wśród przedstawicieli środowisk akademickich – politologów specjalizujących się w zakresie polskiej polityki zagranicznej oraz niemcoznawców, reprezentujących niemieckie spojrzenie na poruszaną problematykę (Krzysztof Malinowski, *Academia: spór o sens stosunków Polski z Niemcami w Europie*).

Druga część zatytułowana *Badania pogłębione. Materiały i komentarze* składa się z dwóch rozdziałów, których sedno problemu w pierwszym tekście oparto o badania ankietowe na wybranej grupie posłów do Sejmu RP, senatorów oraz polskich europarlamentarzystów, w obszarze czterech zagadnień, w odniesieniu do których realizowany był cały projekt (Michał Nowosielski, *Parlamentarzyści wobec stosunków Polski z Niemcami*). Z kolei istotę drugiego tekstu tworzą indywidualne wywiady przeprowadzone z ekspertami, doradcami i reprezentantami środowiska akademickiego w zakresie problematyki polsko-niemieckiej (Marcin Tujdowski, *Eksperci wobec stosunków Polski z Niemcami – raport z wywiadów pogłębionych*). Zostały one dodatkowo opatrzone syntetycznym komentarzem pozwalającym uporządkować zestawione odpowiedzi i sformułować stosowne konkluzje.

Zastosowanie takiej metody znacznie uatrakcyjniło sposób przedstawienia problemu badawczego, ułatwiając czytelnikowi sięgnięcie do źródeł opinii, funkcjonujących w publicznej debacie. Ponadto niezwykle wysoko należy ocenić wykorzystanie wniosków płynących z przeprowadzonych badań empirycz-

nych do skonstruowania scenariuszy rozwoju UE w dobie zaistniałych kryzysów, z uwzględnieniem roli Niemiec i ich implikacji dla Polski, w każdym z prezentowanych obszarów współpracy.

Najnowsza publikacja pod redakcją prof. Krzysztofa Malinowskiego niewątpliwie wnosi cenne spostrzeżenia do dotychczasowej debaty. Lektura tej książki może stać się przyczynkiem do jej kontynuowania na forum polityczno-eksperyckim.

Publikacja jest warta polecenia osobom zainteresowanym tematyką europejską, szczególnie wszystkim poszukującym odpowiedzi na szereg pytań związanych z miejscem i rolą Polski w tym obszarze.